

МОВНИЙ ОБРАЗ СТИХІЇ ПОВІТРЯ

У статті розглянуто лінгвокультурні та лінгвосеміотичні особливості засобів вербалізації ПОВІТРЯ. Особливу увагу приділено зіставному аналізу етимологічних основ номінацій відповідного концепту-міфологеми. Виокремлено моделі концептуалізації стихії ПОВІТРЯ, що відображають уявлення про динамічний характер ототожнюваних з нею енерго-інформаційних взаємодій.

Ключові слова: система, концепт-міфологема, семіозис, модель, основа.

В статье рассмотрены лингвокультурные и лингвосемioticкие особенности средств вербализации ВОЗДУХА. Особое внимание уделяется сопоставительному анализу этимологических основ номинаций соответствующего концепта-мифологеми. Выделены модели концептуализации стихии ВОЗДУХА, отражающие представления о динамическом характере ассоциируемых с ней энерго-информационных взаимодействий.

Ключевые слова: система, концепт-мифологема, семиозис, модель, основа.

The article tackles linguo-cultural and linguo-semiotic peculiarities of language means verbalizing the element of AIR. Special attention is paid to comparing the etymological premises of the units designating the corresponding mythic concept. The paper discusses the conceptualization models that highlight the dynamics of energy-informational interactions commonly associated with the element of AIR.

Key words: system, mythic concept, semiosis, model, stem.

З огляду на міждисциплінарність філологічних студій останніх років [5; 8; 27], а також увагу до вербалізованих явищ ірраціонального плану [6; 7; 12], актуальним є інтегративне дослідження лінгвосеміотичних, лінгвокультурних і лінгвоконцептуальних властивостей номінацій суб'єктів енерго-інформаційних взаємодій, до яких залучені мовні особистості та лінгвоспільноти. Семіотизація відповідних сутностей у різні історичні епохи відбувається з опорою на зміст міфологічного простору (МП) як контейнера вихідних аксіоматичних знаків-інтерпретант [5, с. 11-14]. У міфо-орієнтованих текстах вони вербалізуються як стихії.

Функціонування відкритих систем, здатних до самопідтримки, зумовлене багатоаспектними проявами їхніх парадигмальних (ієрархічних) складників та синергетичних (синтагматичних) динамічних відносин компонентів усередині системи та при реалізації міжсистемних зв'язків [14]. Парадигмальний вимір існування систем визначається взаємодією енергій, що в міфологічній традиції визначаються як опозиція ВОГОНЬ (вхідна програма надсистеми, САКРАЛЬНОЇ СФЕРИ – «БАТЬКА») :: ЗЕМЛЯ (матеріальні ресурси, необхідні для виконання програми, які забезпечує САКРАЛЬНА СФЕРА – «МАТИ»). У процесах енерго-інформаційного обміну між системами різної етіології стихія ПОВІТРЯ як специфічний вид енергії становить один з полюсів їхнього синергетичного виміру. Аналіз етимології номінацій повітря дозволяє

виділити такі уявлення про нього, усталені в мовних картинах світу (МКС) європейських етносів.

Так, англ. *air* < дфр. *air* < лат. *aerem* (nom. *aer*) < грец. *aer* (gen. *aeros*) «небеса», пор. гел. *aethar*, *athar*, вал. *awyr* «небо, повітря» [32, с. 12], що вказує на орієнтаційний вектор «угорі». Ця ж сема реалізується в германських мовах: н. *Luft* див. *luft*, да. *lyft*, нд. *lucht*, гот. *luftus*, дісл. *loft* «повітря», але англ. *loft* «горище», *lofty* «високий, піднесений», *aloft* «угорі» < герм.**luftuz* «верх, повітря», **luftjan* «підняти догори», співвідноситься із звуко-зображенням **lup* – «важкий біг, рух крил, будь-який різкий рух» [9, с. 365].

Стихія повітря асоціюється з активним (чоловічим, цілевизначальним) началом: гел. *aile* «повітря, запах», ірл. *aél*, *ahél*, вал. *avel*, брет. *awel* «вітер», грец. *áélla* «буря» < **avel-* «вітер»; лат. *aura*, [24, с. 7]; пор. і.-є. **arios* «чоловічий», да. *aerist* «давній, перший» при і.-є. **ar* «зв'язувати»- / **uer-* «горіти» як наслідок руху часток, пор. англ. *arson* «підпал, пожежа», дісл. *aurr* «світло, відблиск», да. *éaru* «швидкий», гот. *airus* «посланець, янгол». ПОВІТРЯ співвідноситься зі звуком та словом/піснею (лат. *orare* «говорити», тобто «видихати»), що відзеркалено у давніх магічних формулах типу: *έγειρ έπέων σφιν οζιμον λιγύν / αίνει δέ παλαιόν μέν οζινον, άνθεα δ ύμνων / νεωτέρων* «нехай зів'ється їм вітер слів, що шумлять/нахваляють їм старе вино і нові пісні-гімни» [16, с. 481]. Зв'язок ПОВІТРЯ і людини як провідника енергії та її «користувача» (у

фізіологічному сенсі) проявляється на рівні семантики і.-є. *and-, пор. грец. *άνθρωπος* «людина» < і.-є. *and- «дихати, дух» (дісл. *anda* «дихати») + *rup / *lup (як у нім. *Luft*) [10, с. 42-43]. І.-є. *and- ми співвідносимо з і.є. *an(ə)* «дихати»: дінд. *aniti* «дихає», *anila-h*, гр. *ἀνεμος* «подих, вітер», лат. *animus* «дух, душа», дірл. *anāl* «дихання», дірл. *animm* «душа», гот. *uzanan* «видихати» [28, с. 38-39].

Зазначені властивості ПОВІТРЯ притаманні його динамічній іпостасі – ВІТРУ. Вони проявляються як на етимологічному, так і за умови профілювання певних ділянок відповідних когнітивних моделей. Зокрема, полісемантична одиниця *wind* поєднує уявлення як про власне стихію, так і про «переплетення» як спосіб організації їхніх квантів. Так, а. *wind* (*n.*) – «повітря, що рухається», да. *wind* < герм. *wendas < і.-є. *went-, < *we- «дути» (лат. *ventus*); у свою чергу, *wind* (*v.*) – «рухатись, переплітаючись», да. *windan* «обертатись, скручуватись» < герм. *wendanan [19]. Номінації кельтськими мовами типу гел. *gaoth*, ірл. *gaeth, goeth*, дірл. *gáith* «вітер» < *gaito- < *gai*, і.-є. *ghai, ghei, ghi* «буря, гнати», пор. гел. *geamhradh*, а. *ghost*, н. *Geist* < *kai- [10, с. 172]. Опозиція «рух» :: «нерухомість» характеризує природні стани на зразок гел. *fe, feath, (feith, fiath)*, дірл. *féth* «затишшя» < *vei, *ve-jo-, < ve* «дути», пор. укр. *віяти*, н. *wehen* [24, с. 167]. Семантика руху проявляється в номінаціях слов'янськими мовами: рос. *ветер*, укр. *вітер*, друс., ст.-слов. *вѣтръ*, болг. *вятър*, сербохорв. *vjētar*, словен. *vēter*, чес. *vitř*, слвц. *vietor*, пол. *wiatr*, н.-луж. *wjetš* та реалізується в номінаціях природних явищ (макрокосм). Динамічна природа відповідного денотату кодується номінаціями на основі і.-є. *went-, < *we- і проявляється у споріднених з назвами ВІТРУ явищ: лит. *vėtra* «буря», *vėjas* «вітер», д.-прус. *wetro* «вітер», лтс. *vėtra* «буря, негода», дінд. *vātas* «вітер», авест. *vāta-* «вітер», др.-інд. *vāti, vāyati* «віє, дує», грец. *ἀησι* «віє», ірл. *feth* «повітря» [17 (1), с. 306]. Сема «віяти» у сенсі «фізіологічна властивість людини» (мікрокосму) проявлена в номінаціях на основі і.є. *pneu-* > грец. *πνέω* «віяти, сопіти, дихати, пахнути» [28, с. 839], і розуміється як «здатність породжувати/проводити енергетичні потоки». Пор також гел. *oiteag, ірл. oiteóg* «вітерець» < *atti-, як у грец. *ἄτιος* «волога», а. *atmosphere*, н. *atmen* [24, с. 268].

Нарешті, у слов'янських мовах наявна номінації БОЖЕСТВА, МІФІЧНОЇ ІСТОТИ мезорівня, що керує стихією повітря. Етимологія номінативи *Стрибог* отримала значну кількість еквіполентних тлумачень [17 (3), с. 777]. З огляду на онтологічні та функціональні властивості феноменів, пов'язаних із відповідною стихією, ми співвідносимо це ім'я зі змістом концепту ПРОСТІР, а саме, з динамічними змінами його конфігурації. Динаміку (зокрема, як рух форм матерії, квантів інформації) ми розуміємо як абсолютний прояв невичерпності простору, структури

якого, у свою чергу, є відносними/змінними у часі [5, с. 16-17]: слов. *pro-st(i)r (від *st(i)r – «простягатися») містить семантику просування, розширення, пор. також да. *styrian* – «рухатись», «поставати», «збуджувати», «спричиняти»; гот. *stiu-r (2) – «провід», «контроль»; гот. *stiu-r-jan 2* – «визначати», «керувати» < і.є. *st(h)ā-* «стояти» [9, с. 515], спорідн. з і.-є. *ster-, sterā-; strē-, steru-; streu-* «розширювати, розсипати» [28, с. 1029-1030]. При цьому наслідком взаємодії систем може бути редукція/зникнення деяких їхніх елементів, що зумовлює уявлення про Стрибога (ВІТЕР) як «зле» божество, що віддзеркалюється у на рівні семантики основ. За Р. В. Болдиревим, «Стрибог» є запозиченням у мовному просторі прадавніх слов'ян [2, с. 22]. З одного боку, так підтверджується універсальність концептуальної моделі «ЧУЖИЙ – ЗЛИЙ», що є «злим» унаслідок власне руху, зламу ustalених моделей. З іншого боку, універсальним виявляється «кодон» і.-є. *ster-*, що втілює динамічні трансформації. Пор. діахронічні номінації ВІТРУ, БОЖЕСТВА, ЧАРІВНИКА, СИЛИ: *Перуну а Стрибгу, яковьи громы а блискы пвел ѡваяи и Стрибгъ в ѡтрие ярити на земь ся име* (Перуну і Стрибогу, які громами і блискавками повелівають, а Стрибог заходитьсь ярити вітри на землю) [3, (38а): 44], *Се в ѡтри, Стрибожи внуци, в ѡтъ съ моря стр ѡлами // на храбрѡя плѣкы Игоревы* [15, с. 38], *Летят кони Стрибога – ветер в гриву* [11, (М): 1], *I wear a sacred talisman, I make a secret sign // Now welcome me into this wicked wind Ride the dragon* [25, (RD): 12]. При цьому поведінка носія власного імені, що включає цю основу (*Stregobor! zdziwil się Geralt* [29, с. 77]), є мінливою та зрадливою.

Таким чином, зміст вербалізованого концепту-міфологеми ПОВІТРЯ дозволяє визначити відповідний феномен як **енергію руху**, породжану внаслідок взаємодії систем різного рангу та етіології та їхніх складників (рис. 1).

Відповідно, акцентовані у згаданих етимологіях просторові або аксіологічні ознаки виявляються контекстуальними проявами енергії стихії, зумовленими первинною орієнтацією системи, з якою вона взаємодіє.

Окреслимо деякі когнітивні моделі, за якими ПОВІТРЯ концептулізується представниками європейських етносів. Виділяємо концептуальну метонімію ПОВІТРЯ – ПРОСТІР (середовище, в якому розгортається сценарій, орієнтаційний маркер, власне, стихія як екзистенційно релевантний конститuant простору): *And they observed the winds and the air, and the matters of which Arda was made* [30, с. 4], *bum deigyryn awyr* (я був сльозами у повітрі) [19, 5] *nakreślił w powietrzu skomplikowany, szybki znak* (накреслив у повітрі складний знак) [29, с. 5], *W powietrzu gęstniało coś bardzo dziwnego. Medalion wiedźmina szarpał się na łańcuszku pod wamsem.* (У повітрі збиралось щось дуже дивне. Медальйон відьмака смикався на ланцюжку від куртки) [29, с. 132], *Dō stvnt gegen dem winde Irinch von Tenelant* (Тоді

Ірінг з Данії став проти вітру) [26, с. 2058], *ведьма... отставила ногу... спустилась по воздуху, будто по ледяной покатоной горе, и прямо в трубу* [4, с. 46-47]. Людина як суб'єкт просторових взаємодій та жива істота осмислюється у межах метонімії ПОВІТРЯ (ДУША) – ЛЮДИНА, пор.

укр. розм. *ані душі*, а також співвідношення «обездоленый» ↔ «той, що не дихає» ↔ «неодушевленный, неживый»: *Ask ok Emblu // örlöglausa. // Önd þau né áttu, // óð þau né höfðu* ([знайшли] Аска та Емблу, що не мали долі, вони не дихали, в них не було духу) [31, с. 17-18].

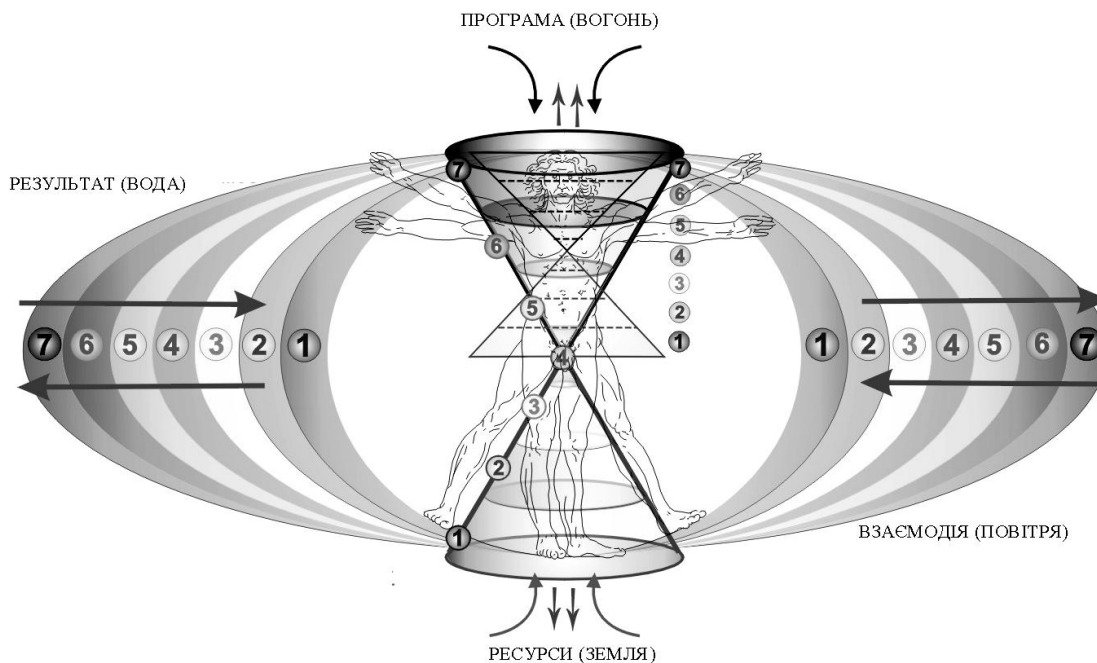

Рис. 1. Енергопотоки у дзеркалі міфосеміотики

Метонімічно постає концептуальна структура ПОВІТРЯ – НОСІЙ ЕНЕРГІЇ (медіатор хвилі): *Hear what's written on the wind*. [25, (КР): 1], *Fala dźwięku uderzyła w wiedźmina jak taran, pozabawiając oddechu, miażdżąc żebra, przeszwywając uszy i mózg cierniami bólu* (Звукова хвиля вдарила у відьмака, мов таран, позбавляючи дихання, ламаючи ребра, голками болю вриваючись у вуха та мозок) [29, с. 63], *Wiedźmin wyczuł, jak zaklęcie na sekundę naelektryzowało powietrze, jak poruszyło jego medalionem*. (Відьмак відчув, як закляття на секунду наелектризувало повітря, зрушило його медальйон) [29, с. 129]. *За тобою ветер мою песню нес* [11, (З): 2]. У цій іпостасі ПОВІТРЯ/ВІТЕР виявляється чинником, що змінює онтологічні параметри світу, визначає трансформації його складників: *At last the wind died, the earth stilled to trembling mutters. Of Lews Therin Telamon, no sign remained* (зміна конфігурації світу як результат сценарію мега-рівня) [22, с. 6], *два клинка для тех, что стали Призраками ветра на века* (трансформація особистості як наслідок сценарію ката-рівня) [11, (ДС): 8-9].

Концептуальна метафора ПОВІТРЯ – СИЛА: *Ceol up gebrang // lyftgeswenced, on lande stod*. (Далеко на берег винесло човен, гнаний вітром) [18, с. 1912-13]. Як специфічний вид енергії, ПОВІТРЯ використовується у магичних практиках: *Egwene struck out with the flows of Air and Spirit* [23, с. 354]. Зазначена метафора утворює метафтонімічний кластер зі структурою ВІТЕР –

АКТИВНА ІСТОТА, поєднуючись через ознаку «носій сили», що також становить відсилку до вище зазначеної концептуальної метонімії. Такий кластер, у свою чергу, «запускає» механізм персоніфікації, що надає ПОВІТРЮ антропоморфних рис, або ототожнює з відповідною МІФІЧНОЮ ІСТОТОЮ, БОЖЕСТВОМ. Наприклад: *Gewat þa ofer wægholm, winde gefysed* (Тоді рушив по воді, як його штовхав вітер) [18, с. 217], *Бо насправді всі вітри разом – це одна сила, один великий вітер, одне велике вітровіння. Ми – повітря, ми – життя і дихання людей. Ми можемо зламати, вбити або погладити, і навіть сон, і допомогти багато в чому* [13, с. 234], *ond norþanwind // heaðogrim ondhwearf; hreo wæron уѣа* (і безжалний північний вітер подув на нас, жорстким був його тиск [18, с. 547-548], *heten si die winde verre dan getragen // gein Isensteine in Prvnh' lant* (вітри занесли їх до Ізенштайну в країні Брюнхільди) [26, с. 390], *Der Wind der Wind weiß wer ich bin // Der Wind der Wind treibt mich dorthin // Der Wind der Wind bleibt mir im Sinn* [21, с. 1-3]. Зокрема, персоніфікація виявляється у номінаціях типу: *вітрів-стрибожичів* [1, с. 47], *З нами суть і Біг і Дажбог, і вітри-стрибожичи, й сам Юр усепобідний* [1, с. 105], *Смерди молилися Дажбогові, що напустив своїх вітрів-онуків на хмари... чинили потребу його синові Перунові, щоб ударив з неба громом та молоннею* [1, с. 110], *Вихор... я не лихо роблю, а виконую вказівки Тих, що все знають* [13, с. 95], *А ми – вітри – посланці*

Рода і Тух, що все знають 96, *Він – Південний Вітер, Володар Частини Вогню, Перелесник, Літавець* [13, с. 103], *Тепер ти, Волине, Озерний Вітер* [13, с. 229], *Там тебе посвящать у нове життя. Життя вітру* [13, с. 234], *But of the airs and winds Manwë most had pondered, who is the noblest of the Ainur* [30, с. 4]. ПОВІТРЯ забезпечує зв'язок між простором, ним заповненим, і БОЖЕСТВОМ, що опікується відповідною частиною СВІТУ: *In Arda his delight is in the winds and the clouds, and in all the regions of the air, from the heights to the depths, from the utmost borders of the Veil of Arda to the breezes that blow in the grass. Súlimo he is surnamed, Lord of the Breath of Arda* [30, с. 7].

Як АКТИВНА ІСТОТА, ВІТЕР співвідноситься з впливом САКРАЛЬНОЇ СФЕРИ, зокрема, концептом ДОЛЯ: *Born to walk against the wind* [25, (HS): 7] – «той, що опирається ДОЛІ», *See us fly on winds of doom* [25, (HW): 12], *Now welcome me into this wicked wind* [25, (RD): 12], *Winds of change will winds of fortune bring* [25, (MW): 9]. В іпостасі активної істоти ВІТЕР здатен порушувати моделі взаємодії систем і викликати негативні оцінні конотації: *The numbers who vanished grew, and some who came out had gone mad, raving about Machin Shin, the Black Wind.* [22, с. 374]. Номінації ПОВІТРЯ як ОЗАКИ ПРОСТОРУ можуть отримувати негативні конотації також унаслідок асоціації з неконтрольованою, тобто, «чужою» СИЛОЮ, що є маркером ПОТОЙБІЧЧЯ або нелюдського простору: *þæt ic sænæssas geseon mihte, // windige weallas* (то я побачив високі морські пагорби, вітряні стіни) [18, с. 572-573];

Gesyhð sorhcearig on his suna bure winsele westne, windge reste (покинутий, роздивляється він спустошену винну залу, житло свого сина, в якому дме вітер) [18, с. 2455-56].

Таким чином, уявлення європейських лінгво-спільнот про стихію ПОВІТРЯ демонструють розуміння її природи як активної взаємодії елементів інших стихій. Базовою функцією цієї стихії є управління зв'язками, що становлять горизонтальний (синергетичний) вимір динамічних відкритих систем. Вказаний вимір, на додаток до ієрархічного плану (окресленого опозицією ВОГОНЬ (програма) :: ЗЕМЛЯ (ресурси) забезпечує їхню відносну стабільність в ході розгортання сценаріїв різного рівня абстракції та узагальнення. Загалом, ПОВІТРЯ є динамічною характеристикою складників відомого нам світу/модельованих альтернативних світів. Це енергія, породжувана рухом часток/хвильовою природою речовини, що є наслідком і умовою міжсистемних синергетичних взаємодій. «Повітряність» як характеристика відкритих систем передбачає переплетення і взаємопроникнення, утворення перехідних форм їхніх складників, утворення адекватного середовища для функціонування систем, здатних до самопідтримки.

Перспективним є квантитативне дослідження вербалізації елементів МП, що дозволить вести мову про характеристики «енергетичної смності» смислового поля певної лінгвокультури, а також вивчення лінгвокультурних властивостей номінацій стихії ВОДИ як концептуально-категоріальної опозиції ПОВІТРЯ в синергетичному вимірі функціонування відкритих систем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик І. Меч Арєя : [роман] / Іван Білик. – К. : А.С.К., 2006. – 384 с.
2. Болдирев Р. В. Миграційна номенклатура і міжмовні контакти у координатах індоєвропейської етимології (італіко-германіка та орієнтопалеославія) / Р. В. Болдирев // Вісник Сумського державного університету : збірник наукових праць. – Серія : Філологічні науки. – № 11 (95). – Том. II. – Суми : СумДУ. – 2006. – С. 20–26.
3. Велесова книга: Легенди. Міти. Думи / [загальна редакція В. Довгича]. – К. : Індоєвропа. – 1995. – 316 с.
4. Гоголь Н. В. Сочинения / Н. В. Гоголь. – М. : Гос. изд-во худож. литературы. – 1952. – 578 с.
5. Колесник О. С. Міфологічний простір крізь призму мови та культури : [монографія] / О. С. Колесник. – Чернівці : РВВ ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2011. – 312 с.
6. Кошарная С. А. Миф и язык : опыт лингвокультурологической реконструкции русской мифологической картины мира / С. А. Кошарная. – Белгород : БГУ, 2002. – 288 с.
7. Кулакова Ю. В. Псевдоредерентная номинация в аспекте перевода (на материале английского и русского языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Юлия Владимировна Кулакова ; Пятигор. гос. лингв. ун-т. – Пятигорск, 2010. – 29 с.
8. Левицький А. Е. Перспективні напрями зіставних досліджень у межах когнітивно-дискурсивної парадигми / А. Е. Левицький // Мовні і концептуальні картини світу. – Вип. 23. – Ч. 2. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2007. – С. 119–127.
9. Левицький В. В. Этимологический словарь германских языков / В. В. Левицкий. – Винница : Нова книга, 2010. – Т. 1. – 610 с.
10. Маковский М. М. Этимологический словарь современного немецкого языка / М. М. Маковский. – М. : Азбуковник. – 2004. – 630 с. – (Слово в зеркале человеческой культуры).
11. Мельница : (ДС) Дорога Сна, (З) Зима, (М) Мора [Електронний ресурс] // Дорога Сна. – 1999. – Режим доступу : <http://megalyrics.ru/>.
12. Нікульшина Т. М. Ірреальність у просторі можливих світів: етнолінгвальні особливості (на матеріалі англійської та української мов) : [монографія] / Т. М. Нікульшина. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. – 377 с.
13. Покальчук Ю. Озерний вітер / Юрко Покальчук. – Харків : Книжковий клуб, 2008. – 238 с.
14. Поляков В. А. Универсология / В. А. Поляков – М. : Амрита–Русь, 2004. – 320 с.
15. Слово о плъку игоревѣ, игоря, сына святъславля, внука ольгова // Злато слово. Век XII. – М. – 1986. – С. 27–75.
16. Топоров В. Н. Исследования по этимологии и семантике / Владимир Николаевич Топоров. – Том 2 : Индоевропейские языки и индоевропеистика. – Книга 1. – М. : Языки славянских культур, 2006. – 544 с.
17. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : в 4-х т. / М. Фасмер ; [пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. – М. : Прогресс, 1964. – 1973.
18. Beowulf [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www8.georgetown.edu/departments/medieval/labyrinth/library/oe/texts/a4.1.html>.
19. Cad Goddeu [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.celtnet.org.uk/texts/llyfr_taliesin/cad_goddeu_eng.html.

20. Etymological Dictionary of Modern English [Електронний ресурс] / [ed. by D. Harper]. – Режим доступу : <http://www.etymonline.com>.
21. In Extremo. Wind [Електронний ресурс] // Sunder ohne Zuge, 2001. – Режим доступу : <http://www.darklyrics.com/i/inextremo.html>.
22. Jordan R. The Eye of the World / Robert Jordan. – NY : Macmillan, 1990. – 670 p.
23. Jordan R. The Dragon Reborn / Robert Jordan. – Part 3. – NY : St Martin's Press, 1992. – 704 p.
24. Macbain A. L. D. An Etymological Dictionary of the Gaelic Language / Alexander L. D. Macbain. – Stirling : Eneas Mackay, 1911. – 412 p.
25. Manowar: (KP) Kill With Power [Електронний ресурс] / De Mayo // Nail TO England. – Geffen, 1984 ; (HW) Holy War / De Mayo // Fighting the World. – Atlantic, 1987 ; (HS) Heart Of Steel, (RD) Ride the Dragon, (MW) Master of the Wind // Triumph Of Steel. – Atlantic, 1992. – Режим доступу : <http://www.darklyrics.com/m/manowar.html>.
26. Nibelungenlied, Das. – Stuttgart : Philipp Reclam, 2004. – 1045 s.
27. Palmer G. B. Toward a Theory of Cultural Linguistics / G. B. Palmer. – Austin : University of Texas Press, 1996. – xii, 348 p.
28. Pokorny J. Indogermanisches etymologisches Wörterbuch / Julius Pokorny. – Bd. 1-2. – Bern : Francke. – 1959. – 1183 s.
29. Sapkowski A. Ostatnie życzenie / Andrzej Sapkowski. – Warszawa : SuperNOWA, 1998. – 287 s.
30. Tolkien J. R. R. Silmarillion / J. R. R. Tolkien. – Boston ; N.Y. : Houghton Mifflin Company, 1999. – 365 p.
31. Völuspá [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://norse.ulver.com/edda/voluspa.html>.
32. Wedgood H. A Dictionary of English Etymology / Hensleigh Wedgood. – L. : Trübner & Co; 8 & Co, Paternoster Row, 1872. – 745 p.

© Колесник О. С., 2013

Дата надходження статті до редколегії 28.02.2013 р.

КОЛЕСНИК Олександр Сергійович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри германської філології Чернігівського національного педагогічного університету, м. Чернігів.

Коло наукових інтересів: семіотика, когнітивні студії, лінгвокультурологія, універсологія, міфологія.